

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I УСТАВНИ ОСНОВ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Уставни основ за доношење Закона о јавним складиштима за пољопривредне производе садржан је у члану 72. став 1. тачка 4. Устава Републике Србије ("Службени гласник РС", број 1/90).

II РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Законом о облигационим односима дефинисани су имовинско-правни односи у пословима складиштења робе. Наведеним Законом је дефинисана складишница као докуменат којим складиштар потврђује пријем робе на складиштење. Складишту за ове послове није потребна никаква посебна дозвола и самим тим тако издата складишница има ограничену употребу. У пракси се у смислу трговине и заложног инструмена складишница користи ограничено и то само уколико њени корисници имају међусобно поверење.

Међутим, потреба да се обезбеди виши степен правне сигурности као и да се развије промет пољопривредних производа путем «размене папира», довела је до неопходности устројавања система јавних складишта и робних записа, за шта је неопходно донети посебан закон као што је овај - Закон о јавним складиштима за пољопривредне производе.

Овим законом предвиђа се да као потврду о ускладиштењу пољопривредног производа, јавно складиште издаје власнику пољопривредног производа робни запис који је у униформном облику и састоји се из два дела: Признанице и Заложнице.

Робни запис за пољопривредне производе могу издавати само складишта која су за такав посао добила дозволу за рад јавног складишта за пољопривредне производе. Власник робног записа може да искористити робни запис као залог за краткорочни кредит или да изврши продају робног записа. Заложни поверилац по основу робног записа, односно купац робног записа немају потребу да контролишу пољопривредни производ у јавном складишту јер јавна складишта за пољопривредне производе подлежу редовним и ванредним контролама од стране Министарства, а обавезна су и да пруже гаранције за испуњење својих обавеза у виду полагања одговарајућег новчаног износа у Компензациони фонд или другом врстом гаранције које служе за евентуално обештећење имаоца робних записа.

Предлаже се да поступак издавања дозволе за рад јавног складишта за пољопривредне производе води Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Србије. У великом броју земаља са развијеним тржиштима пољопривредних производа развијени су робни записи као инструмент који олакшава приступ краткорочним кредитима и трговину пољопривредним производима. У свим успешним системима јавних складишта за пољопривредне производе, министарства пољопривреде се старају о издавању дозволе за рад, контроли и евиденцији робних записа за пољопривредне производе. С обзиром на специфичности пољопривредних производа сви

покушаји вођења робних записа за пољопривредне производе заједно са индустријским производима нису дали позитиван резултат (Пољска).

III ОБЈАШЊЕЊЕ ОСНОВНИХ ПРАВНИХ ИНСТИТУТА И ПОЈЕДИНАЧНИХ РЕШЕЊА

У члану 1. дефинисана је сврха закона којим се уређују услови за рад јавних складишта за пољопривредне производе (у даљем тексту: јавна складишта), као и поступак издавања робних записа за пољопривредне производе (у даљем тексту: робни записи), и оснивање Компензационог фонда.

У члану 2. дефинисан је термин пољопривредни производи и одређено Министарство пољопривреде, водопривреде и шумарства Републике Србије (у даљем тексту: Министарство) као орган надлежан за прописивање врста пољопривредних производа који се могу складиштити у јавним складиштима.

У члану 3. дефинисани су појмови: јавно складиште, складиштење, робни записи, ималац робног записа.

У члану 4. наведени су услови које је складиште дужно да испуни за добијање дозволе за рад јавног складишта.

У члану 5. и члану 6. дефинисана је документација коју је неопходно приложити уз захтев за дозволу за рад јавног складишта и упис у Регистар јавних складишта. Дозвола за рад јавног складишта се издаје на рок од једне године.

Јавно складиште је обавезно да након добијања дозволе за рад извршава обавезе према Компензационом фонду према члану 7.

У члану 8. дефинисана је процедура обнављања дозволе за рад јавних складишта.

Регистар јавних складишта води Министарство према према поступку прописаном у члану 9.

Брисање из регистра јавних складишта може се вршити по захтеву јавног складишта или уколико се утврди да је јавно складиште престало да испоњава прописане услове. Након брисања јавно складиште је дужно да настави рад и да обавести све имаоце робних записа према члановима 10. и 11. и 12.

Обавезе јавних складишта наведене су у члану 13. Јавна складишта могу издавати робне записе за врсте пољопривредних производа и у количини за коју имају дозволу за рад. Могу чувати у смеши или одвојено пољопривредни производ што је пре свега условљено природом пољопривредног производа.

Акредитована лабораторија надлежна је за вршење суперанализе у случају спора око квалитета датог пољопривредног производа према члану 14.

Пре издавања пољопривредног производа власник мора подмирити комплетне трошкове ускладиштења и приложити оба дела робног записа. Јавно складиште је дужно да искоришћени робни запис стави ван употребе. Ова материја дефинисана је у члану 15.

Сва јавна складишта воде евиденцију везану за робне записе на исти начин у Регистру робних записа према члану 16.

Јавна складишта су дужна да цене својих услуга истакну јавно и да након брисања из Регистра јавних складишта изврше повраћај робних записа - члан 17 и 18.

Робни запис је дводелна хартија од вредности и састоји се од "Признанице" и "Заложнице", униформног је облика према члану 19.

Јавно складиште је дужно да изда робни запис по пријему пољопривредног производа без одлагања. Дефинисана је једноставна процедура дељења робних записа на више мањих или спајање у један већи према члану 20.

У члану 21. дефинисано је да евиденцију издатих робних записа води Министарство. У случају електронских робних записа Министарство ову своју недлежност може пренети на друго правно лице које је за то оспособљено што је уобичајена пракса и у другим земљама.

Робни записи се могу да се користите као средство залогe при добијању краткорочних кредита или се њима једноставно може трговати. У оба случаја неопходно је да се на полеђини признанице и заложнице упишу основни подаци из кредитног односа односно подаци о купцу робног записа. Заложни поверилац односно нови власник робног записа је дужан да насталу промену пријави јавном складишту која то уноси у Регистар робних записа сходно члану 22. и члану 23.

Принудна наплата потраживања у случају неизмирења обавеза по основу робног записа је дефинисана је у члановима 24., 25., 26., 27., 28., 29., 30., 31., 32., 33., 34., 35. и 36., кроз вансудски поступак у кратком року. Ово је један од основних предуслова који су неопходни да би комерцијалне банке одобравале кредите по основу робних записа. Дуга судска процедура принудне наплате би одвратила велики део комерцијалних банака од коришћења робних записа.

У случају спровођења стечаја над власником робног записа робни запис не може ући у стечајну масу, што је пресудно за функционисање робних записа јер комерцијалне банке на овај начин не морају тражити при кредитирању показатеље финансијског пословања власника робног записа јер исти не може ући у стечајну масу према члану 37.

Уколико настане штета према имаоцима робних записа проузрокована од стране јавног складишта исто је дужно да је надокнади према члану 38. Уколико насталу штету не надокнади јавно складиште исту ће надокнадити Компензациони фонд – члан 39.

Пре добијања дозволе за рад јавна складишта морају пружити гаранције за своје пословање и то осигурањем робе, складишног простора и опреме од више силе. Осигурање пословања јавних складишта се врши учешћем у Компензационом фонду. Компензациони фонд је неопходан из разлога што су остали видови осигурања у овом тренутку превише скупи али је остављена могућност да јавна складишта положи у Компензациони фонд и друг средства обезбеђења према члану 40. и 41.

Компензациони фонд има обавезу да обештети имаоце робних записа у случају штете проузроковане од стране јавног складишта, а уколико настала штета не намири јавно складиште. Компензациони фондови постоје и у већини иностраних система и дају сигурност пре свега комерцијалним банкама чија одлука да ли да кредитирају робне записе у великој мери зависи од ефикасности Компензационог фонда. За сваку врсту пољопривредних производа средства у Фонду се воде одвојено што је један од основних принципа рада ове врсте фондова. Оснивање, обезбеђивање средстава, инвестирање средстава, делатност, органи, надзор и акти дефинисани су члановима 43., 44., 45., 46., 47., 48., 49., 50., 51., 52., 53., 54., 55., 56., 57., 58 и 59.

Трошкови управног поступка обухватају износе које подносилац захтева подноси ради уписа у регистар јавних складишта према члану 60.

Министарство преко пољопривредне инспекције врши надзор над спровођењем закона, што се у пракси осталих земаља показало као једино успешно решење обзиром на специфичности пољопривредних производа према члановима 61, 62, 63., 64. и 65.

Казнене одредбе су дефинисане у члану 66. и 67., и оне су ригорозне обзиром да постоје могућност проневере од стране јавних складишта, а са друге стране за широку примену робних записа у трговини и као заложног инструмента неопходно је да се оштро санкционише непридржавање прописима.

На сва питања која овим законом нису посебно регулисана примениће се закон о облигационим односима. Закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у Службеном гласнику Републике Србије према члановима 68. и 69.

IV ПРОЦЕНА ИЗНОСА ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА ПОТРЕБНИХ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ЗАКОНА

За рад Компензационог фонда потребно је седам запослених, простор, опрема што би у првој фискалној години рада изазвало трошкове од 3.000.000 динара, за шта би се обезбедила средства у буџету Републике Србије за 2007. годину..

У наредним годинама захваљујући повећању броја јавних складишта која сnose трошкове Компензационог фонда потреба за издвајање средстава из буџета ће се смањити.